

ครหทินน วตฺถุ ๖

“ยถา สงฺการชานสมินฺติ อิมํ ฌมฺมเทสนํ สตุถา เขตวเน
วิหรนฺโต ครหทินนํ นาม นิคฺคณฺจสาวกํ อารพฺภ กเถสิ ๖

ความเลื่อมใสไม่ตรงกัน

(หน้า ๙๐-๙๑ สาวตฺถิยํ หิ สิริคุตฺโต — สาธฺตฺติ วตฺวา คโต)

สาวตฺถิยํ หิ สิริคุตฺโต จ ครหทินฺโน จ เทว สหายกา
อเหตุํ ๖ เตสุ สิริคุตฺโต อุปาสโก ๖ ครหทินฺโน นิคฺคณฺจสาวโก ๖ ตํ
นิคฺคณฺจา อภิกฺขณฺ อเว วทนฺติ “ตว สหายกํ สิริคุตฺตํ ‘กึ ตวํ
สมณฺ โคตมํ อุปสงฺกมฺสิ, ตสฺส สนฺติเก กึ ลภิสฺสตีติ วตฺวา,
ยถา อมฺเห อุปสงฺกมิตฺวา อมฺหากํ เทยฺยธมฺมํ ทสฺสตี, กึ อเว
โอวทิตฺตํ น วฏฺฏตีติ ๖ ครหทินฺโน เตสํ วจันํ สุตฺวา อภิกฺขณฺ
คนฺตฺวา จิตฺนินฺนุญฺจนาทิสฺสุ สิริคุตฺตํ อเว วเทสิ “สมมฺ กิณฺเต
สมณฺน โคตเมน, ตํ อุปสงฺกมิตฺวา กึ ลภิสฺสตี, กิณฺเต มม อยฺเย
อุปสงฺกมิตฺวา เตสํ ทานํ ทาทฺตํ น วฏฺฏตีติ ๖ สิริคุตฺโต ตสฺส กถํ
สุตฺวาปิ พหุทิวเส ตฺถนฺทึ หุตฺวา นิพฺพิชฺชิตฺวา เอกทิวสํ “สมมฺ ตวํ
อภิกฺขณฺ อากนฺตฺวา มํ จิตฺนุญฺจนาทิสฺสุ อเว วเทสิ ‘สมณฺ โคตมํ
อุปสงฺกมิตฺวา กึ ลภิสฺสตี, มม อยฺเย อุปสงฺกมิตฺวา เตสํ ทานํ
เทหิตฺติ, กเถหิ ตาว เม, ตว อยฺยา กึ ชานนฺตีติ ๖ “อโห สามิ
มา อเว วทึ, มม อยฺยานํ อญฺญาตฺนฺนาม นตฺถิ, สพฺพํ อตีตา-
นาคตฺปฺปจฺจฺปฺปนฺนํ สพฺพํ กายวจิมฺโนกมฺมํ ‘อิทํ ภวิสฺสตี อิทํ น
ภวิสฺสตีติ สพฺพํ ภพฺพาภพฺพํ ชานนฺตีติ ๖ “ชานนฺตีติ วเทสิตีติ ๖ “อาม
วเทมีติ ๖ “ยทึ อเว, ภาริยนฺเต กถํ เอตฺตํ กาลํ มยฺหํ เอตฺมตฺถํ

อนาจิภขณฺเตน, อชช มยา อยฺยานํ ฅาณานุภาโว ฅาโต, คจฺจนฺ
สมฺม อยฺเย มม วจเนน นินฺนเตหีติ ฯ โส นิคฺคณฺจานํ สนฺติกํ
คนฺตฺวา เต วนฺทิตฺวา “มยฺหํ สหายโก สิริคฺตฺโต สฺวาตนาเย ตุมฺहे
นินฺนเตหีติ อาห ฯ “สิริคฺตฺเตน สามํ ตวํ วุตฺโตติ ฯ “อาม อยฺยาติ ฯ เต
หฺนฺจตฺตฺถจฺา หุตฺวา “นินฺนํ โน กิจจํ, สิริคฺตฺตสฺส อมฺเหสุ
ปสนฺนกาลโต ปฺนฺจาย กา นาม สมฺปตฺติ อมฺหากํ น ภวิสฺสตีติ วทิสฺสุ ฯ
สิริคฺตฺตสฺสปี มหนฺตํ นินฺนํ ฯ โส ตสฺมํ ทฺวินฺนํ ฅหานํ อนฺตเร อุกฺโต
ทึฬํ อวาทฺถํ ขนาเปตฺวา ฅุถกฺลลสฺส ปฺราเปสิ, พหิอวาทฺถํ ทฺวิสฺสุ
ปฺริยนฺเตสุ ขานฺนเก โภณฺนฺนาเปตฺวา เตสุ รชฺชโย พนฺธาเปตฺวา
อาสนานํ อฺปฺริมปาเท อวาทฺถสฺส ปฺริมปสฺเส จปาเปตฺวา ปจฺฉิมปาเท
รชฺชเกสุ จปาเปสิ “เอวํ นินฺนกาเลเยว อวํสิรา ปตฺติสนฺตีติ
มลฺลมาโน, ยถา อวาทฺถํ น ปฺลฺลยติ; เอวํ อาสนานํ อฺปฺริ
ปจฺจตฺตรณานิ ทาเปสิ, มหนฺตมหนฺตา จาณฺนฺนํ โธวาเปตฺวา กทฺล
ปฺนฺนํ จ ปิไลตฺกาทิ จ มฺขานิ พนฺธาเปตฺวา ตา ตฺจฺจนา เอว
ฅេหสฺส ปจฺฉาภาเค พหิยาฅุคฺตฺตสฺสปีผาณิตปฺวจฺฉณฺนมกฺจिता
กตฺวา จปาเปสิ ฯ ฅรหฺทินฺนํ ปาโตว ตสฺส ฅมฺรํ เวฅเนน คนฺตฺวา
“อยฺยานํ สกฺกาโร สชฺชิตฺติ ปุจฺฉิ ฯ “อาม สมฺม สชฺชิตฺติ ฯ “กํ
ปเนโสติ ฯ “เอตาสฺส เอตตฺกาสฺส จาณฺนฺนํ ยาคฺ, เอตตฺกาสฺส ภตฺตํ,
เอตตฺกาสฺส สปีผาณิตปฺวาทินิ, อาสนานิ ปฺลฺลตฺตานีติ ฯ โส “สาธฺตฺติ
วตฺวา คโต ฯ

พจนานุกรมศัพท์บาลี

(หน้า ๙๑-๙๒ ตสฺส คตกาเล ปญจสตา — ทวาริ วิวราเปสิ)

ตสฺส คตกาเล ปญจสตา นิคฺคณฺหา อากมฺมึสุ ฯ ลีริคฺคฺตโต
 เคาหา นิกฺขมิตฺวา ปญฺจปฺปติฏฺฐจฺเจเตน นิคฺคณฺหา วณฺทิตฺวา เตสฺส ปุริโต
 อณฺชลิ ปคฺคยฺห จิตฺโต จินฺเตสิ “ตุมฺเห กิร อตีตาภิเกทํ สพฺพํ
 ชานาถ, เอวํ ตุมฺหากํ อุปฺภูจาเกน มยฺหํ กถิตํ; สเจ สพฺพํ ตุมฺเห
 ชานาถ, มยฺหํ เคาหํ มา ปวิสถ; มม เคาหํ ปวิฏฺฐจฺจํ หิ โว เนว ยาคู
 อตฺถิ น ภตฺตาทินิ; สเจ อชานิตฺวา ปวิสิสฺสถ, कुถอวาग्เฆ โว ปาเตตฺวา
 โปเถสฺสทามิตี; เอวํ จินฺเตตฺวา ปุริสจฺจํ สลฺลํ อทาสิ “เอเตสฺ
 นิสิตฺถภาวํ ญตฺวา ปจฺฉิมปสฺเส จตฺวา อาสนานํ อุปฺริ ปจฺจตฺถรณานิ
 อปฺเนยฺยาถ, มา ตานิ อสุจฺจนา มกฺขจฺยีสฺสูติ ฯ อถ นิคฺคณฺหา “อิตฺโต เอถ
 ภนฺเตติ อาห ฯ นิคฺคณฺหา ปวิสิตฺวา ปตฺถริตาสเนสุ นิสิตฺถํ อารภีสุ ฯ อถ
 เน มนุสฺสา วทิสฺสุ “อากเมถ ภนฺเต, มา ตาว นิสิตฺถาติ ฯ “กึการณาทิ ฯ
 “อมฺหากํ เคาหํ ปวิฏฺฐจฺจํ อຍယာํ วตฺตํ ญตฺวา นิสิตฺถํ วมฺภูตฺติติ ฯ “กึ
 กาคํ วมฺภูตฺติ อาวุโสติ ฯ “อตฺตโน อตฺตโน ปตฺตาสนฺมุเลสุ จตฺวา
 สพฺเพหิ เอกปฺปหาเรเนว นิสิตฺถํ วมฺภูตฺติติ ฯ อิทํ กิร โส “เอกสมฺ
 อาวาग्เฆ ปติเต, มา อวเสสา นิสิตฺถีสฺสูติ กาทเรสิ ฯ เต “สาธฺวติ วตฺวา
 “อิเมหิ กถิตกถํ อมฺเหหิ กาคํ วมฺภูตฺติติ จินฺตยีสฺสุ ฯ อถ สพฺเพ อตฺตโน
 อตฺตโน ปตฺตาสนฺมุเล ปฏฺธิปาฏฺฐิยา อภฺจิสฺสุ ฯ อถ เน “ภนฺเต จิปปํ
 เอกปฺปหาเรเนว นิสิตฺถาติ วตฺวา เตสฺส นิสิตฺถภาวํ ญตฺวา อาสนานํ
 อุปฺริ ปจฺจตฺถรณานิ นีหริสุ ฯ นิคฺคณฺหา เอกปฺปหาเรเนว นิสินฺนา,
 รชฺชุนํ อุปฺริ จปิตา อาสนปาทา ภฺจฺจา ฯ นิคฺคณฺหา อวิสิรา อาวาग्เฆ
 ปตีสุ ฯ ลีริคฺคฺตโต, เตสุ ปติเตสุ, ทวาริ ปิทิตฺวา อุตฺถิณฺณุตฺถิณฺณ

“อดีตานาคตปปัจจุปปนํ กสฺมา น ชานาถาติ ทณฺฑเทหิ โปถาเปตฺวา
“เอตตํกํ เอเตสํ วุฏฺฐิสฺสตีติ ทฺวารํ วิวราเปสึ ฯ

ครหทินนฺตฺเรียมแก้แค้นสิริคุตต์

(หน้า ๙๒-๙๔ เต นิภุมิตฺวา ปลายิตฺุ - มยํ เมตต์ิ ภินฺทิสฺสามาติ)

เต นิภุมิตฺวา
ปลายิตฺุ อารภิสฺสุ ฯ คมนมคฺเค ปน เตสํ สุทฺธาปริกมฺมกตํ ภูมึ ปิจฺฉิตํ
การาเปสึ ฯ เต ตตฺถ อสณฺจหิตฺวา ปตีเต ปตีเต ปฺน โปถาเปตฺวา
“อลํ เอตตํกํ ตุมฺหากนฺติ อฺยโยเชสึ ฯ เต “นาสิตฺมฺหา ตยา, นาสิ-
ตฺมฺหา ตยาติ กนฺทนฺตา อฺปฺนฺจจากสฺส เคหทฺวารํ อคมฺสฺสุ ฯ ครหทินฺโน
เตสํ ตํ วิปฺปการํ ทิสฺวา กุทฺโธ “นาสิตฺมฺหิ สิริคุตฺเตน, หตฺถํ
ปฺสาเรตฺวา วนฺทนฺตานํ ฉ เทวโลเก ยถารุจฺยิยา ทาตฺุ สมตฺถเณ นาม
ปฺลฺลยฺกฺเขตตฺถฺเต มม อฺยเย โปถาเปตฺวา พฺยสนฺนํ ปาเปสึตี ราช-
กฺลํ คนฺตฺวา ตสฺส กหาปณฺสหสฺสํ ทณฺฑํ การเสสิ ฯ อถสฺส ราชฯ
สาสนํ เปเสสิ ฯ โส คนฺตฺวา ราชานํ วนฺทิตฺวา “เทว อฺปฺปริกฺขิตฺวา
ทณฺฑํ คณฺหิสฺสถ, มา อฺนฺุปฺปริกฺขิตฺวาติ อหา ฯ “อฺปฺปริกฺขิตฺวา
คณฺหิสฺสามีติ ฯ “สาธฺว เทว, เตนฺหิ คณฺหาหีติ ฯ “เตนฺหิ ภณฺหาหีติ ฯ “เทว
มยฺหํ สหายโก นิคฺคณฺจสวโก มํ อฺปฺสงฺกมิตฺวา จิตฺนินฺนฺนฺจฺจนาทิสฺสุ
อภินฺทํ เอวํ วเทสิ ‘สมฺม ภินฺเต สมเณน โคตเมน, ตํ อฺปฺสงฺกมิตฺวา
กํ ลภิสฺสตีติ อิทํ อาทึ กตฺวา สิริคุตฺโต สพฺพํ ตํ ปวตฺตี อโรเจตฺวา
“เทว สเจ อิมสฺมี การเณ ทณฺฑํ คเหตุํ ยุตฺตํ, คณฺหถาติ ฯ ราชฯ
ครหทินฺนํ โอลเกตฺวา “สจฺจํ กิร เต เอวํ วุตฺตนฺติ อหา ฯ “สจฺจํ
เทวาติ ฯ “ตฺวํ เอตตํกมฺปี อชานนฺเต ‘สตุถาโรติ คเหตุวา วิจรฺนฺโต

‘สพฺพํ ชานนตฺตีติ ก็การณา ตถาคตสาวกสฺส กเถสิ, ตยา อารโหปีต-
ทณฺโท ตฺยหเมว โหตุติ ฯ เอวํ เสวว ทณฺทํ ปาปีโต, ตสฺเสว กุลุปกา
โปเถตฺวา นีหฺวา ฯ

โส ตํ กุชฺฌิตฺวา ตโต ปฏฺจาย อพฺพตฺตมาสมตฺตํ สิริคุตฺเตน
สทฺธิ อกเถตฺวา จินฺเตสิ “เอวํ วิจฺริตุํ มยฺหํ อยฺตฺตํ, เอตฺสฺส
กุลุปกานํปี มยา พฺยสนํ กาคฺตุํ วฏฺฏตฺตีติ สิริคุตฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา อาห
“สหาย สิริคุตฺตาติ ฯ “ก็ สมฺมาติ ฯ “ถาติสุหฺชชานํ นาม กลโหปี
โหติ วิวาโทปี, ตฺวํ กิณฺจि น กเถสิ, กสฺมา เอวํ กโรสีติ ฯ “สมฺม
ตว มยา สทฺธิ อกถนโต น กเถมิ, ยํ กตฺ, กตฺเมว ตํ; น มยํ เมตฺตํ
ภินฺทิสฺสามาติ ฯ

คำพูดเหมือนเกาที่แปล

(หน้า ๙๔-๙๖ ตโต ปฏฺจาย อุโหปี - อาสนานิปี ตเถว ปญฺญาเปสิ)

ตโต ปฏฺจาย อุโหปี เอกภฺจฺจาเน ติภฺจฺจนฺติ นิสฺสีทฺนฺติ ฯ อเถกทิวสํ
สิริคุตฺโต ครหฺทินฺนํ อาห “กินฺเต นิคฺคณฺเจหิ, เต อุปสงฺกมิตฺวา
ก็ ลภิสฺสสิ, มม สตฺถารํ อุปสงฺกมิตฺุ วา อยฺยานํ ทานํ ทาคฺตุํ วา
กินฺเต น วฏฺฏตฺตีติ ฯ โสปี เอตฺเมว ปจฺจาสิสฺติ, เตนสฺส กณฺฑุ-
วณฺญฺจาเน นเขน วิเลจิตํ วิย อโหสิ ฯ โสปี สิริคุตฺตํ “ตว สตฺถา ก็
ชานาตีติ ปุจฺฉิ ฯ “อมฺโห มา เอวํ วท, สตฺถุ เม อชานิตพฺพํ นาม
นตฺถิ; อตีตาทิเกทํ สพฺพํ ชานาติ, โสพฺสหากาเรหิ สตฺตานํ จิตฺตํ
ปริจฺฉินฺทฺตีติ ฯ “เอวํ น ชานามิ, กสฺมา มยฺหํ เอตฺตกํ กาลํ น กเถสิ;
เตนหิ คจฺฉ, สตฺถารํ สุวาตนาถ นิมฺนฺเตหิ, โภเชสฺสามิ, ปญฺจหิ
ภิกฺขุสฺเตหิ สทฺธิ มม ภิกฺขํ คณฺหิตฺุ วเทหฺตีติ ฯ สิริคุตฺโต สตฺถารํ

อุปสงกมิตวา วนุทิตวา เอวมาห “ภนฺเต มม สหายโก ครหทินฺโน
 ตุมฺเห นิมนฺตาเปติ, ปญฺจหิ กิร ภิกฺขุสฺสเทหิ สทุธิ เสฺว ตสฺส ภิกฺขํ
 คณฺหล; ปุริมทิวเส โจ ปน ตสฺส กุลุปกานํ มยา อิทํ นาม กตํ, มยา
 กตสฺส ปฏิกุณฺณปี น ชานามิ, ตุมฺหากํ สุทฺธจิตฺเตน ภิกฺขํ ทาทู-
 กามตํปี น ชานามิ, อาวชเชตฺวา, ยุตฺตยฺเจ, อธิวเสถ, โน เจ มา
 อธิวสยิตฺถาติ ฯ สตุถา “กึ นฺุ โจ โส อมฺหากํ ทาทูกาโมติ
 อาวชเชตฺวา อทฺทส “ทฺวินฺนํ เคหानํ อนฺตเร มหนฺตํ อวากฺกั
 ขนาเปตฺวา อสีติสกฺกมตฺตานิ ขทฺิรทารุณิ อหฺราเปตฺวา ปุเรตฺวา
 อคฺคิ ทตฺวา อมฺเห องฺคารอวาญฺเ ปาเตตฺวา นิคฺคณฺหิตูกาโมติ,
 ปฺน อวชฺเชสิ “กิณฺุ โจ ตตฺถ คตฺปฺจยยา อตฺโถ อตฺถิ นตฺถีติ,
 ตโต อิทํ อทฺทส “อหํ องฺคารอวาญฺเ ปาทํ ปสาเรสฺสามิ, ตํ
 ปฏิจฺฉาเทตฺวา จปีตกิลยฺชํ อนฺตรธายิสฺสติ, องฺคารกาสุํ ภินฺทิตฺวา
 จกฺกมตฺตํ มหาปทุมํ อญฺฺจหิสฺสติ, อถาหํ ปทุมกณฺณิกํ อกฺกมฺนฺโต
 คนฺตฺวา อาสเน นิสฺสีทิสฺสามิ, ปญฺจสตาปี ภิกฺขุ ตเถว คนฺตฺวา
 นิสฺสีทิสฺสนฺติ; มหาชโน สนนฺิปติสฺสติ, อหํ ตสฺมี สมากเม ทฺวีหิ
 คาถาหิ อนฺุโมทนํ กริสฺสามิ, อนฺุโมทนาปรีโยสฺสามเ จตฺุราสีติยา
 ปาณสหฺสฺสานํ ฌมฺมาภิสฺสมโย ภวิสฺสติ, สิริคฺคฺตโต จ ครหทินฺโน จ
 โสตาปนฺนา ภวิสฺสนฺติ, อตฺตโน ฌนฺราสี สาสเน วิภิกฺกิสฺสนฺติ; อิมํ
 กุลปฺตตํ นิสฺสาย มยา คนฺตุํ วญฺฺจตีติ ภิกฺขํ อธิวเสสิ ฯ สิริคฺคฺตโต
 สตุถุ อธิวสนํ วิทิตฺวา ครหทินฺนสฺส อโรเจตฺวา “โลกเชฏฺจสฺส
 สกฺการํ กโรหีติ อาท ฯ ครหทินฺโน “อิทานิสฺส กตฺตพฺพยุตฺตกํ
 ชานิสฺสามีติ ทฺวินฺนํ เคหานํ อนฺตเร มหนฺตํ อวากฺกั ขนาเปตฺวา
 อสีติสกฺกานิ ขทฺิรทารุณิ อหฺราเปตฺวา อคฺคิ ทตฺวา สพฺพรตฺตี

ธูมาเปตฺวา ขทึรํการราสี กาทฺเตว อวาทฺมตฺถเก รุกฺขปทรานิ
 จเปตฺวา กิลฺยเชน ปฏิจฺฉาทฺเตว โคมเยน ลิมฺปาเปตฺวา เอเกน
 ปสฺเสน ทุพฺพลทณฺฑเก อตฺถริตฺวา คมนมคฺคํ กาทฺเรสี “เอวํ อุกฺกนฺตก-
 กนฺตกาเล ทณฺฑเกสุ ภคฺเคสุ, ปรีวตฺติตฺวา อํการกาสุยํ ปตฺติสฺสนฺตึตฺติ
 มลฺลมาโน, เคหปจฺฉาภาเค สีริคฺคฺตฺเตน จปิตฺนียาเมเนว จาภฺวิโย
 จปาเปสี, อาสนานิปี ตเถว ปญฺญาเปสี ฯ

มหาชนสันนิบาต

(หน้า ๙๖-๙๗ สีริคฺคฺตฺโต ปาทอ ว - อิทานิ กิ กโรมีติ)

—————→ สีริคฺคฺตฺโต ปาทอว ตสฺส
 เคหํ คนฺตฺวา “กโต เต สมฺม สกฺกาโรติ อาท ฯ “อาม สมฺมาติ ฯ
 “กหํ ปเนโสติ ฯ “เอหิ, ปสฺสามาติ สพฺพํ สีริคฺคฺตฺเตน ทสฺสิตฺนียาเมเนว
 ทสฺเสสี ฯ สีริคฺคฺตฺโต “สาธฺว สมฺมาติ อาท ฯ มหาชนฺ สนนฺิปตฺติ ฯ มิจฺฉา-
 ทิฏฺฐิเกน หิ นิมนฺตฺเต สตฺถริ, มหนฺโต สนนฺิปาโต โหติ ฯ มิจฺฉา-
 ทิฏฺฐิกาปี “สมณฺสสฺส โคตมฺสสฺส วิปฺปการํ ปสฺสิสฺสามาติ สนนฺิปตฺนฺติ ฯ
 สมฺมาทิฏฺฐิกาปี “อชฺช สตฺถา มหาธมฺมเทสนํ เทเสสฺสติ, พุทฺธวิสยํ
 พุทฺธลีพฺหํ อุปฺฐาเรสฺสามาติ สนนฺิปตฺนฺติ ฯ ปุนทิวเส สตฺถา ปญฺจหิ
 ภิกฺขุสฺเตหิ สทฺธิํ ครหฺทินฺนสฺส เคหทฺวารํ อคฺมาสี ฯ โส เคหา
 นิกฺขมิตฺวา ปญฺจปตฺติฏฺฐิตฺเตน วนฺทิตฺวา ปุโรโต อลฺยชฺลี ปคฺคยฺห จิตฺโต
 จินฺเตสี “ภนฺเต ‘ตฺตฺมเห กิร อตฺตีตาทีเกทํ สพฺพํ ชานาถ, สตฺตฺตานํ
 โสฬสฺสหาการฺเหหิ จิตฺตํ ปรีจฺฉินฺนฺทเถตฺติ เอวํ ตฺตฺมหากํ อุปฺฏฺฐาเกน มยฺหํ
 กถิตํ; สเจ ชานาถ, มยฺหํ เคหํ มา ปวิสฺถ, ปวิฏฺฐานํ หิ โว เนว ยาคู
 อตฺถิ น ภตฺตฺตาทีนฺิ, สพฺเพ โข ปน ตฺตฺมเห อํการกาสุยํ ปาเตตฺวา

นิกคณหิสสามิติ; เอว จินเตตวา สตถุ ปตตํ คเหตุวา “อิโต เอตุ
 ภควาติ วตวา “ภนฺเต อมฺหากํ เคหํ อากตํ วตตํ ฌตฺวา อากนฺตุ
 วมฺภูตฺติ อห ๕ “กํ กาคุ วมฺภูตฺติ อวฺโสติ ๕ “เอเกกสฺส ปวิสิตฺวา
 ปุโรโต คนฺตฺวา นิสินฺนกาเล ปจฺฉา อณฺเณน อากนฺตุ วมฺภูตฺติ ๕
 เอว กิรสฺส อโหสิ “ปุโรโต คจฺฉนฺตํ อํการกาสุยํ ปตฺติํ ทิสฺวา
 อวเสสา นาคจฺฉิสฺสนฺติ, เอเกกเมว ปาเตตฺวา นิกคณหิสสามิติ ๕
 สตถา “สาธฺตฺติ วตฺวา เอกโก ว ปาวิสิ ๕ ครหฺทินฺโน อํการกาสุ
 ปตฺวา อปสฺกทิตฺวา จิโต “ปุโรโต ยถ ภนฺเตติ อห ๕ อถ สตถา
 อํการกาสุมตฺถเก ปาํ ปสาเรสิ, กิลฺยํ อนุตฺรธาโย, อํการกาสุ
 ภินฺทิตฺวา จกฺกมตฺตานิ ปทุมานิ อฺภูจฺหึสุ ๕ สตถา ปทุมกณฺณิกา
 อกฺกมนฺโต คนฺตฺวา ปณฺณตฺตพฺพทฺธาสเน นิสีทิ ๕ ภิกฺขุปี ตเถว คนฺตฺวา
 อาสเน นิสีทฺหึสุ ๕ ครหฺทินฺนสฺส กายโต ทาโห อฺภูจฺหึ ๕ โส เวเคน
 คนฺตฺวา สิริคฺคตฺตํ อุปสํกมิตฺวา “สามิ ตาณํ เม โหหิตฺติ อห ๕
 “กิเมตฺนฺติ ๕ “ปณฺจณฺนํ ภิกฺขุสฺตานํ เคเห ยาคู วา ภตฺตาทีนํ วา
 นตฺถิ, กํ นฺ โข กโรมีติ ๕ “กํ ปน ตยา กตฺนฺติ ๕ “อํ ทฺวินฺนํ เคหํ
 อนุตฺเร มหนฺตํ อวฺวํ อํการปุริ กาสเรสิ ‘ตตฺถ ปาเตตฺวา
 นิกคณหิสสามิติ; อถ นํ ภินฺทิตฺวา มหาปทุมานิ อฺภูจฺหึสุ, สพฺเพ
 ปทุมกณฺณิกา อกฺกมิตฺวา คนฺตฺวา ปณฺณตฺตาสเน นิสินฺนา, อิทานิ
 กํ กโรมีติ ๕

ครหทินน์เลื่อมใสพระพุทธเจ้า

(หน้า ๙๗-๙๘ นนุ ตวั อิทาเนว -สมุมาสมพุทฺธสาวโกติ)

“นนุ ตวั อิทาเนว มยหํ ‘เอตตกา จาฎิโย ยาคุยา
 เอตตกา ภตฺตาทินนุติ ทสฺเสสึติ ฯ “มุสา ตํ สามิ, ตุจฺฉาว จาฎิโยติ ฯ
 “โหตุ, คจฺฉ, ตาสุ จาฎิสฺสุ ยาคุอาทีนิ โอลเกหึติ ฯ ตังณณฺเวย เตน
 ยาสุ จาฎิสฺสุ ยาคุ วุตฺตา, ตา ยาคุยา ปุริสฺสุ, ยาสุ ภตฺตาทินิ วุตฺตานิ,
 ตา ภตฺตาทินิ ปรีปฺณณาว อเหสุ ฯ ตํ สมฺปตฺตี ทิสฺวา ครหทินฺนสฺส
 สรีริ ปิติปาโมชฺเชน ปุริตํ, จิตฺตํ ปสนฺนํ ฯ โส สกฺกจฺจํ พุทฺธปฺปมฺจํ
 ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีวีสิตฺวา กตภตฺตกิจฺจสฺส สตฺถุโน อนุโมทนํ การเหตุ-
 กาโม ปตฺตํ คณฺหิ ฯ สตฺถา อนุโมทนํ กโรนฺโต “อิเม สตฺตา
 ปญฺญาจกฺขุโน อภาเวเนว มม สวากานํ พุทฺธสาสนสฺส จ คณฺเณ น
 ชานนฺติ, ปญฺญาจกฺขุวิริหิตา อนฺธา นาม ปญฺณวโนโต สจกฺขกา
 นามาติ วตฺวา อีมา คาถา อภาสิ

“ยถา สงฺการธานสฺมี	อุชฺฌิตสฺมี มหาปเถ
ปทุมํ ตตฺถ ชาเยถ	สุจิกฺขนฺธํ มโนรมํ
เอวํ สงฺการภูเตสุ	อนฺธภูเต ปุณฺนชฺเชน
อติโรจติ ปญฺณาย	สมุมาสมพุทฺธสาวโกติ ฯ

สองสหายบรรลุลหรรณ

(หน้า ๙๘-๙๙ ตตฺถ สงฺการธานสฺมินฺติ - จตฺตโถ วคฺโค)

ตตฺถ “สงฺการธานสฺมินฺติ: สงฺการภูจฺจานสฺมี, กจฺจวราสิมฺหึติ
 อตฺโถ ฯ อุชฺฌิตสฺมี มหาปเถติ: มหามคฺเค ฉทฺทิตสฺมี ฯ สุจิกฺขนฺธฺติ:
 สฺสุริกฺขนฺธํ ฯ มโนรมฺนฺติ: มโน เอตฺถ รมตีติ มโนรมํ ฯ สงฺการ-

ภูเตสุติ: สงการมิวภูเตสุ ๑ ปุถุชเชติ: ปุถุณํ กิเลสํ ชนนโต
 เอวํลทุธนาเม โลกียมหาชเน ๑ อิํ ๑ วุตตํ โหติ; ยถา นาม มหาปถ
 ฉทฺทิตเต สงการธานสมํ อสุจิชะคุจฉปฏิกุกุเลปิ สฺจิคนุํ ปทุมํ
 ชาเยถ ตํ ราชราชมหามตฺตาทินํ มโนรมํ ปิยํ มนาปํ อฺปริมตฺถเก
 ปตฺติจฺจานารหเมว ภเวยฺย; เอวเมว สงการภูเตสุปิ ปุถุชเชสุ
 ชาเตสุ, นิปฺปถฺยสฺส มหาชนสฺส อจกฺขุกสฺส อนฺตเร นิพฺพตฺโตปิ
 อตฺตโน ปถฺยวาทเน กาเมสุ อาทินวํ เนกขมฺเม จ อานิสฺสํ
 ทิสฺวา นิกฺขมิตฺวา ปพฺพชิตฺวา ปพฺพชชามตฺเตนปิ ตโต อุตฺตรํ
 สีสฺสมาธิปฺปถฺยวามุตฺติวิมุตฺติวาทสฺสทสนานิ อารोเปตฺวาปิ สมฺมา-
 สมฺพุทฺธสวโก จีณาสโว ภิกฺขุ อนฺธภูเต ปุถุชเชเน อตฺติกมิตฺวา
 วิโรจติ โสภตฺติ ๑

เทสนาวสานเน จตุราสีติยา ปาณสทฺสสถานํ ธมฺมาภิสมโย
 อโหสิ ๑ ครหทินฺโน จ สิริคุตฺโต จ โสตาปตฺติผลํ ปาปฺณิสฺสุ ๑ เต
 สพฺพํ อตฺตโน ธนํ พุทฺธสฺสเน วิปฺปกิริสฺสุ ๑ สตฺถา อญฺญาสาสนา
 วิหารํ อคมาสิ ๑

ภิกฺขุ สายณฺหสมเย ธมฺมสภายํ กถํ สมฺมจฺจาเปสฺสุ “อโ
 อจฺฉริยา พุทฺธคฺคณา นาม, ตถารูปํ นาม ขทฺิรํการราสี ภันฺทิตฺวา
 ปทุมานิ อญฺจหีสฺสูติ ๑ สตฺถา อคฺนตฺวา “กาย นุตฺถ ภิกฺขเว เอตฺรหิ
 กถาย สฺนฺนิตฺตินฺนาติ ปุจฺฉิตฺวา, “อิมาย นามาติ วุตฺเต, “อนจฺฉริยํ
 ภิกฺขเว, ยํ มม เอตฺรหิ พุทฺธภูตสฺส อํการราสีโต ปทุมานิ
 อญฺจิตานิ, ตานิ ปุพฺเพ ปเทสฺวาเน วตฺตมานสฺส โภตฺติตฺตภูตสฺสาปิ
 เม อญฺจหีสฺสูติ วตฺวา “กทา ภนฺเต, อจฺจิกฺขถ โนติ เตหิ ยาจิตฺ,
 อตฺตํ อหริตฺวา

